

PORTFOLIÓ

Balla Eszter

2024.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

**Állatasszisztált pedagógiai fejlesztőtevékenység területen
pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú
továbbképzés**

PORTFÓLIÓ

Belső konzulens:	Iváncsik Réka Egyetemi tanársegéd
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Neveléstudományi Intézet Gyógypedagógiai Tanszék
Készítette:	Balla Eszter J0HLXC

Kaposvár

2024.

TARTALOMJEGYZÉK

1	A PORTFÓLIÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSÁNAK SZAKMAI HÁTTERE.....	4
1.1	Szakmai életút rövid bemutatás.....	4
1.2	Szakmai és személyes indítékok, elvárások a képzéssel kapcsolatban.....	5
1.3	Önértékelés: erősségek, fejlesztendő területek.....	8
1.4	Személyes célok, feladatok a képzés során.....	8
2	A SZAKMAI FEJLŐDÉST ELŐSEGÍTŐ TANULÁSI EREDMÉNYEK.....	9
2.1	A kompetenciák fejlődését támogató dokumentumok reflektív bemutatása.....	9
2.1.1	Az állatasszisztált munka jogszabályi háttere. A Magyar Állatvédelmi Törvény (1998.)	9
2.1.2	27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutyák kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának a szabályai.....	10
2.1.3	Állategészségügyi követelmények.....	10
2.1.4	Indikációk, kontraindikációk az állatasszisztált munkában.....	10
2.1.5	Az állatasszisztált munka típusai.....	12
2.1.6	Állatasszisztált program tervezése.....	13
2.1.7	Segítő állatok kiválasztása, kiképzése.....	16
2.2	A szakmai fejlődés tényeinek az összegzése.....	19
2.3	Összegző reflexió a szakmai fejlődésről.....	20
3	TOVÁBBI TANULÁSI ÉS FEJLŐDÉSI CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA.....	24
3.1	A kutyával asszisztált terápia alkalmazási lehetőségei az óvodában.....	24
3.2	Elméleti ismeretek és gyakorlati tapasztalatok.....	25
3.3	További szakmai tervek.....	26
4	Összegzés.....	27
5	Felhasznált irodalom.....	29
	27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutyák kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának a szabályai.....	29
7	Ábrajegyzék.....	32
8	Mellékletek.....	33

1 A PORTFÓLIÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSÁNAK SZAKMAI HÁTTERE

1.1 Szakmai életút rövid bemutatás

Tanulmányaimat, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karán óvodapedagógusként végeztem 2010-ben. Iskolai éveim alatt óvodai gyakorlatomat a Nagybjajomi Központi Óvodában végeztem, ahol gyakorlatvezető mentorom, a néhai óvó nénim volt. Furcsa és egyben csodálatos érzés volt újra átlépni a régi óvodám kapuját, immár felnőtt fejjel. Ekkor határoztam el magamban, hogy újra ide szeretnék járni, és itt szeretnék dolgozni. Gyermekként is és gyakorlatom során felnőttként is rengetek pozitív élmény ért ebben az intézményben, és ez volt a legfontosabb szempont, ami miatt erre az óvodára esett a választásom. 2010-ben miután sikeres államvizsgát tettem- de a nyelvvizsgát még nem szereztem meg- diploma hiányában nem sikerült az óvodába elhelyezkedni. 2011-ben sikeres középfokú nyelvvizsgát tettem, így 2012. szeptemberben a Nagybjajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde dolgozója lettem. 2013. szeptemberben, fizetés nélküli szabadságot kértem, külföldön való tartózkodás céljából. Olaszországban egy évet éltem és egy két éves, olasz kisfiú felügyeletét láttam el. 2014-ben, hazaköltözésem után továbbra is a Nagybjajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde gyakornoki dolgozója maradtam. 2015-ben sikeres gyakornoki vizsgát tettem, így Pedagógus I fokozatba léptem. Ugyanebben az évben tanúsítványt szereztem, Óvodapedagógusok szakmai megújító továbbképzésen. 2017-ben lehetőségem volt az első kutyával asszisztált foglalkozás megtekintésére Kaposváron, a „Gyógypedagógusok támogató szerepben-gyógypedagógiai konferencia és műhelymunka” című továbbképzésen. Nagyon megtetszett a pedagógus és a kutya közötti összhang, illetve rengeteg hatékony ötletet láttam a műhelymunka során, amit én is szívesen bevezettem volna a csoportomba. Ez volt az a pillanat, amikor eldöntöttem, hogy ha lehetőségem lesz rá, én is ilyen irányba szeretném tovább képezni magam. Sajnos a lehetőség váratott magára, így folytattam eddigi munkámat, és kezdő óvónőként próbáltam a már meglévő ismereteimet, képességeimet tovább fejleszteni és minél több gyakorlatot szerezni. 2017-ben intézményünk elnyerte a Zöld Óvoda címet, ahol oszlopos tagja voltam a Zöld Óvoda pályázati munkacsoportnak; illetve óvodánk ebben az évben nyerte el az Oktatási Hivatal Bázisintézménye címet, ahol szintén tagja voltam annak a nevelőtestületnek, ami szellemileg is és gyakorlatban is sikeresen megvalósította ezen célkitűzéseit. 2018-ban társam nyugdíjba vonulása után egyedüli óvónőként láttam el a csoport feladatait. Ugyanebben az évben „A szabad játék szerepe az óvodai

hátránycsökkentésben, a fejlesztés beépítése a pedagógiai programba” képzésen tanúsítványt szereztem. 2018. őszén pedig a Magyar Labdarúgó Szövetség által szervezett „Grassroots szervező” tanfolyamot végeztem, amit azóta is aktívan gyakorlok. Minden évben kétszer (ősszel és tavasszal) az OTP Bank Bozsik-program keretein belül, az MLSZ, labdarúgó fesztiválokat rendez óvodások számára, ahol 40-60 fős nagycsoportos gyermekkel veszünk részt. 2019. februárjától közös megegyezéssel távoztam a Nagybajomi Mesevár Óvodából. Semmiféle szakmai oka nem volt. Családalapítás nehézségei céljából környezetváltozást javasoltak. Ezt a döntésemet a vezetőm tiszteletben tartotta, és úgy engedett el az óvodából, hogy jó szívvel várnak vissza. Szerencsére a döntésem jó irányt hozott a családi életemben, így a következő munkahelyemen csak rövid időt töltöttem. Így 2019.04.01-től a Szabási Kispipitér Napköziotthonos Óvoda aktív dolgozója voltam 2019.09.01-ig. 2019.12.21-én megszülettek ikerlányaim, és ezt követően szülési szabadságon voltam. 2022.12.20-án közös megegyezéssel megszűnt a jogviszonyom. Ez után 2023. 01. 04-én újra a Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde dolgozója lettem, ahol jelenleg is dolgozom.

1.2 Szakmai és személyes indítékok, elvárások a képzéssel kapcsolatban

Habár még nem dolgozom olyan régóta a szakmában, mint a kollégáim nagy része; gyerekekkel, a gyerekek viselkedésével, tevékenységeivel, kommunikációjukkal, érzelmi stabilitásukkal kapcsolatban nekem is vannak tapasztalataim. Mindennapi munkám során nagyon sokféle gyermekkel, élethelyzettel találkozok. Sokszor számomra is megdöbbentő történeteket hallok gyerekektől, családokról; vagy éppen látok olyan viselkedésformákat, ami olykor engem is megrendít. Sajnos vannak olyan gyerekek, akik valamilyen módon hátrányos helyzetbe kerültek (akár a szociokulturális háttér miatt, akár azért mert nevelésbe vett gyermek) és ezen akadályok néha komplexusokat, gátakat eredményeznek a gyerekekben. Ezeknek a korlátoknak a feloldására gondoltam a kutya jelenlétét a csoportba. Többször előfordult már, hogy gyerekekkel, otthon, bántalmazás történt, aminek a jeleit ugyan felfedeztük, de a gyerekek nem beszéltek róla. Jelentési kötelezettségünknek eleget téve próbáltuk a gyerekektől megtudni, hogy mi történt; ki bántotta őket. A gyerekek beszélnek, mesélnek, de nagyon nehezen nyílnak meg, hiszen akár testi, akár lelki sérelem érte őket, vagy csak zárkózottabbak, erről beszélni mindig nehéz. Még felnőtt embereknek is, nemhogy gyermekeknek. Ezért azt gondoltam, hogy ha egy kutya társaságában történnének ezek a beszélgetések; vagy esetleg magának a kutyának mesélnék el a gyerekek a velük történt eseményeket, könnyebben megnyílnának. Így vélekedik erről Babos Edit is, Alkalmazott

pszichológia című könyvében: „A szorongó gyerekekkel beszélgetést lehet kezdeményezni a jelen lévő állatról, aki ekkorra már esetleg nyitott a gyermek felé és kapcsolatba lépett vele. (Babos, 2013)”. Nem kimondottan terápiás céllal történő beszélgetések lennének ezek, mint inkább egy kötetlenebb, mikrocsoportos beszélgetőkör. Nem direkt módon történne a foglalkozás, hanem inkább kezdeményezés szintjén. A kutya jelenléte, fizikai érintkezés vele, meggyőződésem, hogy oldaná a gyermekekben a feszültséget. Nagyon jó beszélgetés kezdeményezés lenne, azonosulni tudnának az állattal, az érzéseivel a fizikai kontaktus alatt. Tökéletes eszköz arra, hogy a gyermekeket érzékenyítsük, empátiájukat növeljük. A Nagybjomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjában célkitűzésként megjelenik a „A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, egyéni fejlesztése, a hátrányok minél nagyobb arányú csökkentése.” (NMÓésB, Ped.Program. 2015). Ehhez lenne segítő társ egy speciálisan képzett kutya. A vezetőnk nagyon innovatív és nyitott, teljes mértékig támogatja a kutya jelenlétét az intézménybe. Ezért már többször is volt rá példa, hogy a régi kutyámat bevittem a csoportba az Állatok Világnapja alkalmából; illetve a jelenlegi kutyám is már tett látogatást az óvoda összes csoportjában. Természetesen minden egészségügyi előírásnak eleget téve, kiskönyvvvel, vezetői engedéllyel. Ez alatt a néhány alkalom alatt is azt tapasztaltam, hogy a gyerekek sokkal befogadóbbak, nyitottabbak, kommunikatívabbak, ha ott van a kutya. Ezek a néhány alkalmas tapasztalatok voltak azok, amik motiváltak az állatasszisztált pedagógiai fejlesztőtevékenység területén pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzésre.

A másik gyermekcsoport, akik miatt azt gondoltam, hogy hatékony lenne a kutya a csoportban, azok az Alfa generációs gyerekek vagy más néven a „digitális bábik”. (Pálincás-Purgel, 2019). Ezeknél a gyerekeknek már nagyon korai életszakaszban megjelenik az életükben a digitális világ. Még meg sem születtek, de már a közösségi médiában megtalálhatók róluk az ultahang fotók, vagy az anyuka pocakos fotói. Ezzel pedig máris beléptek (akaratukon és tudatukon kívül) a virtuális térbe. Születésük után pedig állandó fotó- és videó posztolás „áldozatai”. Illetve ami leginkább negatív hatással van a fejlődésükre - és azt gondolom, ebben rejlik a probléma gyökere -, hogy a kezükbe adják a telefont. Akár játék, akár videó vagy mesenézésre használják a telefont, az idegrendszeri érzésükre nem megfelelő hatással van. Folyamatos inger éri az idegrendszerüket, azonnali válaszokat kapnak az igényeik kielégítésére, ezzel csökken a koncentrációjuk; figyelmüket nehezebben tudják egy dologra fókuszálni ennek következtében figyelem és részképességszavar is könnyen kialakulhat náluk.

Sajnos a tapasztalat azt mutatja, hogy a jelenleg óvodába járó 3-6 éves gyermekek nagy százalékában megfelelnek az imént leírtaknak. Türelmetlenek társaikkal és a felnőttekkel szemben, mindent azonnal akarnak, szabályosan erőszakosak; huzamosabb ideig nem képesek egyféle tevékenységre koncentrálni; játékokkal nem tudnak rendeltetésszerűen játszani. Sőt, gyakran nem képesek az önálló játékra. Rettentő módon unatkoznak, nem találják fel magukat, felnőtt jelenléte mellett is csak rövid ideig képesek tevékenykedni. Képzeletük és viselkedésük csapongó. Sokszor tapasztaljuk, hogy mozgásos tevékenység után a pihentető, levezető légző gyakorlat alatt egyáltalán nem tudnak nyugodtan feküdni. Emellett a délutáni csendes pihenőn azt tapasztaljuk, hogy egyre több kiscsoportos nem képes a nyugodt pihenésre. Az is nagyon furcsa, hogy egy 3 éves gyermek egyáltalán nem alszik délután; de abszolút nem képesek a nyugalomra. Természetesen a XXI. századi felgyorsult világ ezt a rohanó életmódot hozta magával, és nyilván sokszor mi magunk sem vagyunk képesek pihenni és kicsit kikapcsolni. A gyerekek ezt a viselkedésformát a szüleiktől látva valamilyen mértékben ugyan átveszik; de nem feltétlenül az okok feltárása a feladatunk, mint inkább a megoldási mód keresése erre a problémára. Ebben lenne segítségemre speciálisan képzett kutya.

Ezek mellett a szakmai indítékok mellett a másik-személyes- ok, amiért ezt a képzést választottam, az természetesen az állatok szeretete. Azok közül is a hozzám legközelebb álló, a kutya. Mérhetszerűen erős kötődés tud kialakulni ember és állat között, ha arra az állatra társként tud tekinteni a gazdája. Szavakból, mozdulatokból, pillantásokból ki lehet találni, hogy mit szeretne akármelyik fél. Nem csak a gazda-kutya kapcsolatát értem ez alatt; hanem a kutya-gazda viszonyát is. Egy jó gazdi már a kutya mozdulataiból tudja, hogy mit szeretne - vagy nem szeretne- az állat. Illetve fordítva is. Ami nagyon fontos, hogy a kutyára nem, mint eszközre kell tekinteni, hanem társként kell kezelni. Akinek ugyanúgy figyelembe kell venni az igényeit, mint egy gyermeknek.

A képzéssel kapcsolatos elvárásaim, hogy olyan elméleti és gyakorlati ismeretekhez juthatok, amelyeket be tudok építeni a mindennapi munkámba. Szeretném kialakítani és erősíteni a gyerekekben az állatokhoz való pozitív viszonyt; a felelős állattartás gondolatát. Elsősorban az érzelmi intelligenciájuk fejlesztése lenne a célom. Szeretném az állatokon keresztül elmélyíteni bennük az empátiát és a toleranciát. Mindenképpen türelemre és kitartásra nevelni őket.

1.3 Önértékelés: erősségek, fejlesztendő területek

Jelenleg is aktívan dolgozó óvodapedagógusként és kétgyermekes anyaként úgy érzem, rendelkezem azokkal a kompetenciákkal, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az óvodás életkorú gyermekek mindennapi óvodai nevelését a Pedagógiai Programban megfogalmazott elvek szerint ellássam. Szakmai ismereteim elméleti alapokon nyugszanak, melyeket próbálok folyamatosan, a gyakorlatban változatos pedagógiai módszerekkel alkalmazni a csoportban. A rám bízott gyerekekhez próbálok kellő alázattal és szeretettel odafordulni; segíteni őket a tanítás-tanulás folyamataiban, az óvodai élet minden tartalmi területén. Az intézményünk alkalmazotti közösségébe úgy érzem beilleszkedtem; véleményemet önállóan megfogalmazom; szakmai álláspontomat érvekkel és kellő tisztelettel védem meg, ha szükséges. A nevelőtestületben együttműködő vagyok, munkámat kellő kreativitással és odafigyeléssel végzem. Innovatívnak tartom magam, ezért nyitott vagyok az új módszerekre, amelyekkel az óvodás korú gyermekek fejlődését segíthetem. Fejlesztendő területnek az új módszerek bevezetését írnám. Ehhez járul hozzá a jelenlegi képzés is. Emellett még szakmai tudásom gyarapítása is célom, amire az elkövetkezendő évek alatt egyre inkább szükségem lesz.

1.4 Személyes célok, feladatok a képzés során

Jelenlegi céljaim közé sorolnám, az állatasszisztált pedagógiai fejlesztőtevékenység elméleti alapjainak a megszerzését, amit hatékonyan, a gyakorlatba ágyazottan is megtapasztalhatok a képzés során. Személyes célomnak tekintem egy terápiára tenyésztett és képzett kutya megvásárlását, annak megfelelő szocializációját és szükséges képzésének a megkezdését. Emellett önmagamra nézve, személyes kompetenciáim fejlesztését, szociális képességeim erősítését. Szeretnék nyitni egy olyan szakmai társaság felé, akik kellő tapasztalattal rendelkeznek az állatasszisztált téren. Szívesen vennék részt olyan további képzéseken, nyílt napokon, bázisnapokon, ahol az állatasszisztált terápia, például jógyakorlat, és bemutató foglalkozást tartanak. Amennyiben lehetőség lenne rá, szívesen látogatnék idősek otthonát, közeli általános iskolákat, állatasszisztált aktivitás céljából. Iskolákban szívesen alkalmaznám a kutyát, mint munkatársat, drogrevenüciós előadások mellé. Sajnos egyre több helyről hallom, hogy a kábítószer már akár kisiskolás korban is probléma. Drogrevenüciós képzettségemhez hatékonyan tudnám alkalmazni a kutyát motivációként. Elsősorban még

csak helyi szinten, de kellő elméleti tudás és szakmai gyakorlat megszerzése után akár távolabbi településeken is. A legnagyobb terv, a kórházi ellátásban részesülő beteg gyerekek, vagy akár felnőttek gyógyulásának a segítése, érzelmi támogatása a kutyámmal. Tisztában vagyok vele, hogy ehhez hosszú utat kell megtennünk, és sok akadályba ütközhetünk, de bízom benne, hogy ez a célkitűzésem is megvalósulhat.

2 A SZAKMAI FEJLŐDÉST ELŐSEGÍTŐ TANULÁSI EREDMÉNYEK

2.1 A kompetenciák fejlődését támogató dokumentumok reflektív bemutatása

2.1.1 Az állatasszisztált munka jogszabályi háttere. A Magyar Állatvédelmi Törvény (1998.)

Állattal történő munka, vagy különböző állatokkal történő feladatellátást megelőzően, mindenképpen betekintést kell tennünk a Magyar Állatvédelmi Törvényben lévő szabályozásokba, melynek hatályba lépése 1999. január 1-jén történt.

A törvény célja „E törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait.” (Állatvédelmi Törvény, 1998)

Az állatvédelmi törvény előírásait az összes állatfajra alkalmazni kell. Kiemelt figyelmet kapnak többek között a különböző segítő és terápiás kutyák. Mivel az állatasszisztált fejlesztő tevékenység nem csak kutyákra koncentrálódik, így fontos felhívni a figyelmet a csoportban, hogy más társállatokra is ugyanígy vonatkoznak a törvényi szabályozások; aminek a megszegése büntetést von maga után

Az Állatvédelmi Törvény rendelkezéseivel nem csak a felvezetőnek kell tisztában lennie, hanem az aktuális gyermekcsoport tagjainak is, ahova a kutyával érkeznek. Ezen

rendelkezések ismertetése a felvezető felelőssége. Természetesen az adott életkorú gyermekcsoport életkori sajátosságainak megfelelően.

2.1.2 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutyák kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának a szabályai

A segítő kutyák alkalmazását, munkára való kiképzését és vizsgáztatását kormányrendeletben szabályozzák. Ezen rendelkezések részletesen kitérnek a különböző területeken segítő kutyák jogaira, valamint részletes leírást ad azokról a közterületekről, ahol a vizsgázott segítő kutya és felvezetője tartózkodási joggal élhet. Továbbá részletesen leírja a kiképző szervezettel szemben támasztott elvárásait, jogait és kötelességeit.

2.1.3 Állategészségügyi követelmények

Ezen törvényi rendeletek tudatában és ezek betartása mellett továbbá külön kormányrendelet vonatkozik a speciálisan képzett kutyákra. Ezeket a rendelkezéseket a 27/2009. (XII. 3.) A segítő kutyákkal szemben támasztott állategészségügyi követelmények.

A segítő kutyáknak szigorú egészségügyi követelményeknek kell megfelelniük. Ezek a szabályozások az alapvető állategészségügyi követelményeken túl magukba foglalják a kutya évenkénti szűrővizsgálatát, aminek tartalmaznia kell: „belső (széklet) vizsgálat – paraziták jelenléte és bakteriológiai tenyésztéses vizsgálat (különös tekintettel a szalmonella fertőzöttség kizárására) - szőr vizsgálat - külső élősködők, gombás fertőzöttség jelenléte - toroktampon – bakteriológiai tenyésztés (Streptococcus, Staphylococcus, MRSA fertőzés kizárására)” (MATESZE)

2.1.4 Indikációk, kontraindikációk az állatasszisztált munkában

Az állatasszisztált terápia megkezdése előtt fontos szempont, hogy figyelembe vegyünk, hogy a kliensnek van-e valamilyen orvosi (állatszőr allergia), vagy egyéb (például kígyó fóbia) problémája, ami miatt bizonyos állatfajok kizárásra kerülhetnek a terápián. A képzés alkalmával, Indikációk és kontraindikációk az állatasszisztált munkában című kurzus keretein belül sorra vettük azokat a lehetőségeket, melyek szerint javasolt a terápia az adott kliensnek; vagy éppen kontraindikált.

Az indikáció nem más, mint egy javaslat, úgynevezett ajánlás az adott módszer alkalmazására. Ilyen jellegű javaslatot tehet szakorvos, pedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, pszichiáter. Szakorvosi javaslat általában a lóval asszisztált terápiához szükséges, ha a kliensnek olyan jellegű sérülése van, ami esetleg kontraindikált lehet a lovasterápiában. Illetve bizonyos esetekben a kutyával asszisztált terápia is lehet kontraindikált szakorvosi javaslatra, például bőrgyógyász szakorvos által kiállított szakvélemény, súlyos állatször allergia esetén. A tevékenység tervezése és megkezdése előtt mindenképpen fel kell mérni a kliens egészségügyi állapotát, kikérni a szakorvosi dokumentációt, illetve anamnézist kell készíteni, az esetleges további egészségkárosodások elkerülése végett. A következő felsorolásban a kutyával asszisztált munka indikáció, illetve kontraindikációi kerülnek felsorolásra.

Indikációk az állatasszisztált munkában:

- tanulásban akadályozottak
- érzelmileg akadályozottak
- érzékszervileg (hallás-és látássérült) akadályozottak
- beszéd fogyatékos
- viselkedészavarral élő
- magatartászavarral élő
- részképesség problémás
- pszichoszomatikus megbetegedésű
- autizmus spektrum zavarral diagnosztizált
- depressziós
- figyelemzavarral élő

Kontraindikációk az állatasszisztált munkában:

- együttműködés hiánya, állatfóbia
- állatször allergia (amennyiben gyógyszeresen nem lehet kezelni) /kivétel: hullók/
- asztma

2.1.5 Az állatasszisztált munka típusai

Az állatasszisztált munka megkezdése előtt meg kell fogalmaznunk magunkban, hogy milyen céllal szeretnénk az állatot bevinni egy közösségbe; illetve előzetes megbeszélés és egyeztetés alapján tájékozódni kell a lehetőségekről, amik meghatározzák a munka típusát. Meghatározó lehet például, a résztvevők száma; a helyszín; az adott csoport életkora; a fejlesztendő területek. Ebből adódóan három következő típusú intervenciót különböztetünk meg: „AAA; AAT; AAP” (Köböl, Hevesi, Topál 2013)

- AAA: Állatasszisztált Aktivitás (Animal Assisted Activity)

Ennél az intervenciónál a cél, a pihentető vagy oktató célú közös tevékenység kliens és állat között. Elsősorban a szociális kapcsolatok, a kedélyállapot javítása a lényeges. Örömszerzés céljából, kedvtelésből létrehozott kapcsolat megteremtése. Speciális készségek, képességek fejlesztése nem meghatározott célja a foglalkozásnak. Ilyen alkalmak például az intézményi szinten szervezett különböző állatvédelmi programok, Állatok világnapja, állattal kapcsolatos témakörben szerzett ismeretek bővítése, bemutatók stb. Helyileg lehet nagyobb, zárt területen, vagy akár szabadtéren is. A résztvevők száma nem korlátozott, az állattal való interakció és kontaktus a felvezető felügyelete alatt biztosított. A terápiás állattól nem igényel olyan mértékű aktív részvételt, mint a másik kettő interakció.

- AAT: Állatasszisztált Terápia (Animal Assisted Therapy)

Ennél az interakciónál meghatározott terápiás a cél érdekében, különböző képességek fejlesztése a feladat. Fő célja a kliens aktuális fizikai és/vagy érzelmi állapotának, valamint kognitív képességeinek a fejlesztése, állapotjavítás. A fejlesztés megkezdése előtt a kliens már meglévő diagnózisa alapján fejlesztése tervet kell készíteni. A hatékony munka érdekében felmérést végeznek, amire alapozzák a terápiás fejlesztést, és ha szükséges újratervezik a tevékenységet. Ezt a terápiát a már meglévő fejlesztő eljárásokba építik bele, annak eszközeivel és módszereivel. A résztvevők száma meghatározott: 2-5 fő. Egyéni vagy mikrocsoportos szervezésben. A terápiás állat feladatát tekintve nagyobb aktivitást igényel, mint az AAA, éppen ezért aktív és passzív feladatok váltakozását igényli az állat felé.” Az állat-asszisztált terápiáknál meghatároznak egy terápiás fókuszot, ami a terápiás folyamatot irányítja. Az előbbire példa az, amikor a kliensek állatok

társaságában töltenek el hosszabb-rövidebb időket („állat-alapú zöld gondozás”)). (Rác, 2011).

- AAP: Állatasszisztált Pedagógia (Animal Assisted Pedagogy)

Az állatasszisztált aktivitás és az állatasszisztált terápia osztálytermi/ csoportszobán belüli alkalmazása. Itt az új ismeretek elsajátításához, elmélyítéséhez illetve a tevékenységek motiválásához segíti hozzá a gyerekeket a terápiás állat. Alkalmazása során, komplex módon fejleszti a gyerekek különböző képességeit. A résztvevők száma maximum 10-15 fő. Alacsonyabb számú csoportos tevékenység, ahol a résztvevő állat pihenése szintén az aktív és a passzív feladathelyzetek váltakozásával biztosított.

Az állatasszisztált munka oktatási intézményben történő pozitív hatásai a kliensekre nézve rendkívül szerteágazó, de egyben komplex módon fejlesztő is:

- lehetőség a kapcsolatteremtésre
- segíti a stresszel való megküzdést
- javítja az önértékelést
- feltétel nélküli szeretetet és elfogadást biztosít
- empátikusabbá tesz
- motiváló ereje van a tanulásra
- mélyebb, gyorsabb bevésoedést biztosít
- fejleszti a figyelmet, memóriát
- szélesedik az érdeklődési kör

2.1.6 Állatasszisztált program tervezése

A különböző interakciók gyakorlatban történő megvalósítását minden esetben egy tervező munkának kell megelőznie. Legfőképpen az Állatasszisztált Pedagógiánál, illetve az Állatasszisztált Terápiánál. Előbbinél egy részletes tevékenységtervezetet, utóbbinál komplett fejlesztési tervet kell készíteni. Ahhoz, hogy ezek a dokumentációk el tudjanak készülni előbb el kell végeznünk néhány előkészítési, szervezési feladatot. Első feladat az intézményfelmérés. Ez tartalmazza az adott intézmény típusának a meghatározását (például nevelési-oktatási intézmény: óvodai csoport; vagy oktatási intézmény: középiskolai osztály; esetleg speciális intézmény: EGYMI), a terápiás munkával kapcsolatos igényeit (például, hogy milyen céllal szeretnék a tevékenységet; milyen formában történjen a foglalkozás;

milyen korosztályt szólít meg a), valamint magának az intézménynek a helyi adottságait (intézmény környezete: zöldövezet, vagy betonplatz, bekerített vagy szabadon udvarrészen helyezkedik el). Ha intézményen belül van a tevékenység, akkor a szobák, helységek mérete, kihasználhatósága. Az intézményfelmérés után lehetőség szerint szükséges egy ügynevezett intézménybejárás is. Ennek célja, hogy a felvezető és a kutya megismerkedhessenek a tervezett foglalkozás helyszínével, a munkakörülményekkel, az eszközökkel, szagokkal, zajokkal, személyi és tárgyi feltételekkel. Ez egy biztonságérzetet ad a felvezető párosnak a következő alkalommal történő látogatás során, mert már nem ismeretlen helyre mennek. Illetve, amiért még lényeges ez az előzetes látogatás, hogy így a kutya nyugodt körülmények között, kliensek nélkül, zavartalanul tud megbizonyosodni a helyszínről.

Ezt követően jön létre egy ügynevezett együttműködési megállapodás a felvezető páros és az alkalmazó intézmény között. Illetve, ha terápiás párosról van szó, akkor a hozzájuk tartozó egyesület és az intézmény között. A szerződésben foglalt megállapodás feltételei a következők:

- az együttműködő felek adatait, kapcsolattartást
- a tervezett foglalkozás lényeges elemeit: célcsoport, helyszín, időpont, rendszeresség, a foglalkozás kereteit és céljait
- a foglalkozásokon részt vevő személyek feladatait
- a foglalkozás megtartásának kritériumait, illetve az esetleges elmaradás okait, a másik fél értesítésről való módjait
- a foglalkozáson alkalmazott eszközökért felelős személyeket
- azon helységek listáját, ahol a terápiás kutya tartózkodhat; illetve ezeknek a helységeknek a takarításáért felelős személyt
- a foglalkozások tervezéséhez, értékeléséhez a szakmai együttműködés fórumait
- szakmai ellenőrzés lehetőségeit, módjait
- a díjazást
- minden olyan egyéb lényeges elemet, ami szükséges a sikeres együttműködéshez és a lebonyolításhoz

A megállapodási szerződés aláírása után, de még a foglalkozások megkezdése előtt szükséges a negyedik fél-t a törvényes képviselőt- szóban vagy írásban tájékoztatni a tervezett foglalkozásról. Ez után egy írásos engedély szükséges ahhoz, hogy a kliensek részt vehessenek a tevékenységben. Ebben a dokumentumban olyan lényegi elemeket is bele lehet

foglalni, ami nem csak a kliensek jogait védi, hanem a részt vevő kutyaét is. Ilyen például, ha egy kliens szándékosan fájdalmat vagy sérülést okoz az állatnak, akkor ez kizárást eredményez a terápia/foglalkozás alól. Emellett az érintettek részéről tartalmazhat még olyan lényegi elemeket, hogy az illetőnek van-e kutyaszőr allergiája, vagy, hogy a törvényes képviselő hozzájárul-e a fotók, videók készítéséhez.

Az állatasszisztált foglalkozások tervezésénél team munkában történik a felkészülés. A csoportvezető és a felvezető közösen tervezik meg magát a foglalkozást és annak menetét, majd a team többi tagja ehhez csatlakozik hozzá, teszik bele a saját területük fejlesztő tevékenységét. A foglalkozások tervezésénél különös tekintettel kell lenni a kliens illetve a terápiás kutya érdekeire, jogaira. A tervezés a csoportvezető feladata, melyhez a felvezető a már meglévő tevékenységek kidolgozásánál lesz aktív résztvevője az előkészületeknek. Ezeket figyelembe véve a csoportvezető és a következő lépések mentén tervezi a tevékenységet: a foglalkozás tárgya (pl. matematikai tartalom; mese; mozgásos foglalkozás), helye; ideje; korcsoport; szervezeti forma; didaktikai feladatok; képességfejlesztés (ha szükséges két szinten); foglalkozás előzményei; nevelési feladatok, módszerek; eszközök; tárgyi koncentráció.

Az állatasszisztált foglalkozásnak minden esetben egy keretet kell adni, melynek egyik fő feladata, hogy jelezze a klienseknek, illetve az állatnak, a tevékenység kezdetét, valamint a végét. Ez egy időbeni korlátot ad a foglalkozásnak, ami egy támpontot biztosít és biztonságérzetet nyújt a gyerekeknek, hiszen ők még nem feltétlenül tudnak időben gondolkodni. Ez a keret a köszönés. Köszönteni kell a kutyát és a foglalkozás végén el is kell köszönni tőle. Csoportlétszámtól függően változhat a köszönés típusa; de amennyiben lehetőség van rá, mindig törekedjünk a kutyával való egyéni kontaktra. A foglalkozások tervezésénél több szempont figyelembevételével tervezünk. Ilyenek például: a tárgyi, személyi feltételek; a foglalkozás logikai felépítése, a foglalkozás célja, a csoportra jellemző tulajdonságok, a feladat megvalósításának módjai, szervezési formák; az ellenőrzés és értékelés lehetőségei; a terápiás kutya habitusa, általános aktivitása. Ez az utolsó szempont nagyon fontos irányelv a tervező munka során, ami alapján a kutya aktivitása és együttműködése a következőképpen csoportosítható:

- „amikor a kutya AKTÍV résztvevője a feladatnak:
 - a kutya együtt játszik a klienssel
 - együttműködő társa a kliensnek

- ellenfele a kliensnek
 - a kliens feladata a kutya irányítása
- amikor a kutya PASSZÍV résztvevője a feladatnak
 - a terápiás kutyán végezzük a feladatot
 - a kutya a jutalom a feladat végén” (Köböl-Hevesi-Topál,2013.)

A terápiás foglalkozások tervezése során a terápiás kutya képességeit ugyanúgy figyelembe kell venni, mint a kliens, illetve az adott csoport képességeit. Tehát a feladatokat mindig a kutya habitusának, aktivitásának és képzettségének megfelelően kell kiválasztani. A jól begyakorolt, optimális nehézségű feladatoknál nagyobb a sikerélmény esélye mind a felvezetőnek, mind a kutyának, illetve a kliensnek is. Ebből adódóan kerülni kell a túltervezést időben és képességek szintjén is. Korcsoporttól függetlenül kedveltebb a mozgásos feladatok alkalmazása, váltakozva passzív aktivitást igénylő tevékenységekkel.

2.1.7 Segítő állatok kiválasztása, kiképzése

A kutya, mint segítő társ kiválasztásának szempontjai meghatározóak lehetnek a későbbi terápiás munka során. Legalábbis bizonyos szempontok lényegesek lehetnek a hatékony munka elérésében. Amikor elhatározzuk, hogy terápiás céllal szeretnénk kiskutyát vásárolni, akkor lehetőség van arra, hogy teszteltessük a kölyköt, hogy a későbbiekben alkalmas lesz-e ilyen jellegű tevékenységre. Létezik egy ún. Volhard teszt, amely elvégzése után „egy képet kaphatunk a kutyák dominanciájára, félelmére, engedelmisségére való hajlamáról, terhelhetőségéről és a munkaképességéről. Ezen kívül egy általános képet ad a kölyökkutya intelligenciájáról, személyiségéről és arról, hogy mennyire hajlandó együttműködni a későbbiekben az embertársával.” (Kertész, 2006). A teszt az 1. számú mellékletben tekinthető meg. De lehetnek olyan tulajdonságai egy kutyának, ami segíthet abban, hogy eredményesebben tudjon segíteni egy kliens állapotának a javulásában; illetve léteznek olyan kizáró okok, ami miatt alkalmatlan az állat a terápiára. Ilyen például, ha egy kutya ijedős, agresszív, hosszabb ideig a stressz jelét mutatják. Ezekkel szemben előnyt mutatnak azok az állatok, akiknek ismert az előéletük; engedelmesek; ápoltak; egészséges, kiegyensúlyozott viselkedést mutatnak; nyugodt idegrendszerűek; a felmenőik között esetleg van már terápiás munkát végző szülő; kedvelje a testi kontaktust, szeretgetést, simogatást.

Habár fajták tekintetében nem lehetnek egyértelmű korlátozások, mégis figyelembe kell venni néhány különbséget:

- kis testméretű kutyák korlátozottan alkalmazhatóak, mert a gyerekektől nem feltétlenül kapnak akkora tiszteletet, mint nagyobb társaik; illetve méretükből adódóan nagyobb a velük történő baleset veszélye: rálépnek, ráülnek. Feladat végrehajtásnál korlátozottabbak a lehetőségeik, mint a nagyobb társaiknak.
- amputált farkú és fülű kutyák nem alkalmazhatóak, mivel csonkolt végtagjaik hiánya miatt nem tudják közvetíteni a kutyák kommunikációjához szükséges testbeszédet
- nem kizáró ok, de kevésbé kedveltek a nyáladzásra hajlamos fajták. Ők a szülők körében kifejezetten ellenszenvet váltanak ki, és nem szívesen engedik közel hozzájuk gyermekeiket.
- általánosságban véve a közepes és a nagy testméretű (kb. max. 40kg) kutyákat alkalmazzák többségében. De természetesen ez is kliens és fajta függő.

A kutyák kiképzése a neveléssel kezdődik. A nevelés során az első és legfontosabb szempont az állat szocializációja. Egy jól szocializált kiskutya szívesen van emberek társaságában, nyitott a velük való interakciókra, kezdeményező a játékokban, nyugodt és biztonságban érzi magát az emberekkel. A nevelés elsődleges színtere a család, az otthon. Otthoni körülmények között sokat formálhatunk a kiskutyán, hogy mire a kiképzőhöz kerül, ismerje az alap engedelmisségi feladatokat. Ehhez rengetek időre, következetességre, tudatosságra van szükség, aminek fontos alappillére a fokozatosság elve. Mivel a tanulás egy folyamat, ezért a kiskutyától ne várjuk el, hogy egyik pillanatról a másikra megtanulja az új feladatokat. Minden feladatot és utasítást játékos formában kell tanítani, így a kutya nem érzi a direkt módon történő tanulást, és szívesebben vesz részt a feladatokban. Fontos, hogy játék közben érintsük meg az állatot, simogassuk meg, dicsérjük meg. Egy terápiás kutyánál lényeges, hogy ne csak eltűrje a testi kontaktot, az érintést; hanem igényelje is. Élvezze, ha megérintik, legyen kezdeményező, szeresse, ha hozzá érnek. A játék rengeteg koncentrációt és intenzív mozgást igényel, így figyelembe kell venni az kutya terhelhetőségét. Ez életkoronként változó. 10-12 hetes kortól körülbelül 5-8 perc; ami időarányosan nő a kutya életkorával. Ez maximum 20-30 perc közötti aktív feladatvégzést jelent. De természetesen ez függ a feladat nehézségétől, a kutya aktív vagy passzív részvételétől a feladatban; a kutya életkorától és habitusától. A gazdával közös játék erősíti kettejük között a kötődést és feladathelyzetből kilépve oldja a stresszt az állatban. A játék kezdetét és végét mindig a gazda határozza meg. A játéknak mindig akkor van vége, amikor a kutya a legaktívabb a játékban, azaz a játék tetőfokán.

Miután a kiskutya már megszokta új helyét, az új családját, a körülötte lévő embereket, esetleg más társállatokat; a következő szocializációs szint lehet a kutyaovi. Egy rendkívül jó lehetőség az idegen kutyákkal és emberekkel történő szocializációra. Ekkor már a kiskutya megkapta a kötelező oltásokat, már kialakult a fertőző betegségek elleni védekező képessége. Így bátran vihetjük utcára, állatközösségbe. A kutyaoviban a legfőbb tevékenység a játék a társakkal és a gazdival; fontos, hogy nem feladatorientált és elsősorban a szocializálódási folyamat elősegítése a feladata. Amellett, hogy ezt a két fő tevékenységet biztosítja maga az ovi, számos más fejlesztési lehetőséget is rejt az odajáró kutyáknak. Ilyen például az oviba való eljutás: kocsiba beszállás és kiszállás gyakorlása; utazás, utazási stressz leküzdése; várakozás, türelem; szobatisztaságra való képesség fejlesztése. Miután kiskutyánk kinőtte a kutyaovit (általában 6 hónapos kor után) kezdődhet az alap engedelmesség elsajátítása egy választott- vagy már meglévő- egyesületnél. Ez már egy intenzívebb, feladat központú tanfolyam, ami elméleti alapokon nyugszik. De még mindig a játékoság és a fokozatosság elvén működő tevékenység. Tehát a gazdik az első alkalommal általában kutyák nélkül vesznek részt egy elméleti képzésen, ahol megtanulják a legfontosabb elméleti tudnivalókat a kutyákkal kapcsolatosan; valamint az iskolán belüli szabályok ismertetéséről is szó esik. Ez általában egy tíz alkalmas képzés, heti rendszerességgel. Amennyiben azt a tanfolyamot sikeresen zárta kutya és gazdája, a következő szint, a temperamentum vizsga. Habár nem kötelező, de ezt a vizsgát megelőzheti egy alapfokú kísérő kutya- azaz BH –vizsga, amely már egy jóval magasabb szintű vizsga, ami ugyanúgy engedelmességi gyakorlatokból áll, de mégis sokkal nagyobb tudást és önkontrollt kíván, mint az engedelmes tanfolyam. Szigorú vizsgaszabályzat vonatkozik a kutyákra és gazdáikra. De ez természetesen nem feltétele a Temperamentum vizsgának.

A Temperamentum vizsgánál nagyon szigorú törvényi szabályozásnak kell megfelelni. Ezt, a Magyar Terápiás és Segítőkutyás Egyesület, a 27/2009 (XII.3.) SZMM rendeletben és ennek módosításában, a 9/2016 (V.12.) EMMI rendeletben szabályozza, ami a 2. és 3. számú mellékletben tekinthetőek meg. A vizsgára készülő kutyának a vizsgaszabályzaton túl szigorú egészségügyi vizsgának is meg kell felelnie. A Temperamentum vizsga első részében a felvezető párost olyan szélsőséges szituációkban vizsgálják, ahol a kutya viselkedésére, temperamentumára, irányíthatóságára, fegyelmezettségére élezi ki a vizsgaszituációt. Amennyiben ez a vizsga sikeresen zárul, a páros mehet a következő szintre, ami a gyakorlati vizsgára való felkészülést jelent, hospitálás formájában, egy már vizsgázott páros mellett. A vizsgát csak olyan szervezeten, alapítványon, egyesületen keresztül tud tenni a páros, akik

ezekkel a speciális képesítésekkel rendelkeznek; szerepelnek a MATESZE (Magyar Terápiás és Segítőkutyás Szövetség Egyesület) honlapján; és valamely szervezet, egyesület, alapítvány tagjai is.

2.2 A szakmai fejlődés tényeinek az összegzése

Óvodai szintén, 2,5-6 éves korosztály számára az egyik legideálisabb terápiás állat a kutya. Az családok többségében ez a faj a leggyakrabban előforduló társállat. Így a gyerekek már otthoni körülmények között megismerkedhetnek a kutya alapvető viselkedésével, jelzéseivel. Emiatt sokkal elfogadóbbak és kezdeményezőbbel egy ilyen állattal szemben. Méretét és külső jegyeit tekintve különbözőek lehetnek; de habitusában, viselkedésében nem lehetnek eltérők. Mindegyiknek nyugodtnak, kiegyensúlyozottnak, alkalmazkodónak, elfogadónak kell lennie. Éppen ezért van szükség a terápiás munka megkezdése előtt az ehhez kapcsolódó speciális vizsgákra.

Az ember-kutya kapcsolat kialakulása évezredekre tehető vissza, és ezalatt az idő alatt sikerült olyan módon domesztikálni az állatot, hogy teljes mértékben megértsék egymás jelzéseit. A kutya az egyetlen állat, amely felveszi az emberrel szemben is a szemkontaktust, és ez nagymértékben hozzájárul a kommunikációjuk megértéséhez. Ezen tudományos megfigyelések és azok leírása részletesen olvasható Miklósi Ádám A kutya viselkedése, evolúciója és kogníciója című könyvében (Miklósi, 2012). Emellett még a kutya testbeszéde és hangjelzései is könnyen érthetők az óvodás korosztály számára. A legalapvetőbb jelzésekből a gyerekek már tudnak arra következtetni, hogy szabad-e közeledni az állathoz, vagy esetleg tartózkodjanak-e a testi kontaktustól, mert fenyegetőnek érzik az állat viselkedését.

A kutyáknak rendkívül jó alkalmazkodó képességük van, így könnyen bevonhatók különféle foglalkozásokba; képesek együttműködni más emberekkel/gyerekekkel; elfogadóak a speciális helyzetekkel szemben (pl. mozgássérült, értelmileg akadályozott kliensek); nem igényelnek különleges ellátást, gondozást. És ami nagyon fontos szempont, hogy intézményi keretek között lehetséges velük a terápiás munka. Tehát a velük való tevékenység nem helyhez kötött, mint például már terápiás állatoknál (ló, delfin).

A kutyával való foglalkozás spontán jótékony hatásai akár már egy látogatás után is megfigyelhetők. A mai modern, rohanó világban nem csak a felnőtteket terheli a stressz,

hanem sajnos kihat a gyerekekre is. Viselkedésükben megfigyelhető a rohanó, kapkodó magatartás; az érdektelenség; a csapongó hozzáállás. Ezek enyhítésére és a stressz leküzdésére megfelelő társ lehet a kutya. Társaságában a gyerekek sokkal nyugodtabbak, érdeklődőek, figyelmesek lesznek. A kutyával való testi érintés, a simogatása, az ölelése vérnyomáscsökkentő hatással van a gyerekekre, ezáltal lecsillapodhatnak, nyugodtabbak lesznek. Ennek a testi érintésnek fontos szerepe van az empátiás készségek fejlesztésében is, hiszen, ha kooperálni szeretnének az állattal, akkor azt finoman, higgadtan, óvatosan tehetik meg. Máskülönben a kutya passzivitással reagál a kezdeményezésükre. Ilyen spontán hatás lehet még az ismeretek bővítése; a társra találás; a szociális készségek erősítése; a biztonságérzet növelése; az irányító szerep gyakorlása; természet iránti vonzalom például sétáltatás során; gondozás és gondoskodás más állatokról. Ezek mind olyan hatások, amik egy óvodás korú gyermek számára kiemelkedően fontosak lehetnek a személyiségfejlődés szempontjából.

2.3 Összegző reflexió a szakmai fejlődésről

A képzés során nagyon sok új ismeretet szereztem. Megismerkedtem az állatok intézményi szinten történő fejlesztő hatásával, és a különböző tevékenységekbe való beilleszthetőség lehetőségeivel. Elméleti ismereteimet gyakorlati feladatokkal is szemléltették, ami különösen nagy élmény volt számomra. Sajnos ezekből kissé kevés feladat volt, amit meg tudunk figyelni a képzés során. Lenyűgöző volt számomra, ahogy az emberek az állatokkal együtt tudnak kooperálni. Legyen az kutya, vagy ló; vagy bármilyen más állat. Nagyon örültem, amikor a lóval asszisztált terápiát megtekinthettem, hiszen én magam is rajongok ezért az állatért és végre láthattam nem hétköznapi feladatokban is dolgozni. A képzésnek köszönhetően lehetőségem volt egy közeli Egyesülethez ellátogatni, ahol hospitálhattam és megtekinthettem egy 7 éves kislány terápiás foglalkozását. Érdekes és magával ragadó látvány volt, ahogy a kislány és a ló között milyen összhang van. A feltétlen bizalom és a szeretet; az állattal való testi kontaktus volt az alapja minden ilyen fejlesztő tevékenységnek. Azt gondolom, hogy ebben rejlik az állatasszisztált tevékenységek hatékonysága, komplexitása és motiváló ereje. Borzasztó nagy élmény volt Dr. Molnár Marcell Tanár Úrnál tett látogatás, ahol megtekinthettük azt az állatállományt, amivel Ő dolgozik. Nem csak az állatokkal való ismerkedés volt hasznos és tanulságos, hanem az ott kitöltött tesztek és ismeretek megszerzése is. Itt is bebizonyosodott számomra, hogy az állattal együtt történő tanulás mennyivel hatékonyabb az ismeretek rögzítése szempontjából.

A csoporttársaim által sikerült új, szakmai kapcsolatokra szert tennem, ami a későbbiekben segítheti a munkámat. Illetve az év közbeni gyakorlati feladatoknál is sok praktikát és tanácsot adtak, amit a saját hasznomra tudtam fordítani.

A képzést megelőzően sok kérdés merült fel bennem az állatasszisztált fejlesztő tevékenységekkel kapcsolatban, amire már az első félévben megkaptam a válaszokat a szakirányú kurzusok keretén belül. Bizonytalan voltam, és megfelelő tudás hiányában az elképzeléseim szakszerűtlenek voltak. De a képzésen szerzett ismereteimből sokat tudtam hasznosítani már az első évben. A képzésnek köszönhetően sikerült egy hozzáértő tenyésztőtől kiskutyát vásárolnom. Szakszerűen tesztelt (Volhard teszt), különböző szűréseken átesett (dysplasia, szemészeti vizsgálat) kölyök. Már egy éve annak, hogy a kutyus nálam van. Általa olyan helyekre és olyan képzésekre juthattam el, amiben eddig sosem volt részem. A kutyaovitól a kutyaiskoláig (kezdő engedelmes) bezárólag, eddig mindent megcsináltunk. További terveim vannak, és próbálom az itthon eltöltött időt is kamatoztatni. Számomra a képzésen szerzett tudás mellett a legnagyobb dolog, amit kaphattam, az új családtag, Berci volt.

Az elmúlt időszakban a munkahelyen is (óvodában) lehetőséget kaptam arra, hogy Berci betekintést nyerjen az intézményi szintérre; illetve, hogy kipróbáljam magunkat gyerekközösségben. „Állatok az őszen című projektünk keretein belül, Állatok és kicsinyeik tematikus héten az állatokkal és a kicsinyeikkel foglalkoztunk a gyerekekkel. Említés szintjén szóba kerültek az erdei állatok is, de ez a hét elsősorban a háziállatokról szólt. Mesekönyvből megnézegettük az erdei állatokat is és a háziállatokat is. Megbeszéltük, hogy melyik állatok tartoznak a háziállatok közé. Szóba került, hogy melyik állat eleven szülő, melyik az amelyik tojással szaporodik. Beszéltünk a külső jegyeikről, táplálkozásukról; hogy melyik tartozik a háziállatok csoportjába és melyik a vadállatok közé. Azt is megbeszéltük, hogy mit jelentenek ezek a fogalmak. A gyerekek nagyon aktívak voltak és kellő ismerettel rendelkeztek az állatokról. A tevékenység színesítése érdekében bevittem a csoportba Bercit, hogy szemléltessek nekik egy háziállatot, illetve további ismeretet nyújtsak nekik a társállatokról. Szerencsés helyzet volt a csoportlétszámot tekintve, mert ebben az időben, a nagycsoportos gyerekek a helyi tehenészeti telepen tettek látogatást; a középsős és kiscsoportos gyerekek pedig a csoportban maradtak a délutáni pedagógusokkal. Így az össz létszám körülbelül 8-10 gyermek volt. A gyerekek nagyon lelkesek voltak a kutya láttán, de tiszteletben tartották a kérésemet, miszerint ha nem szeretnék, hogy Berci megijedjen és elfusson, akkor üljenek körbe a szőnyegre és figyeljenek rám. A tevékenységet köszönőkörrrel kezdtem. Minden

kisgyerekhez odament a kutya és mindenki megsimogathatta. Ezután meséltem nekik pár szót Berciről, és megkértem őket, hogy mutatkozzanak be a kutyának. Később megvizsgáltuk Berci külső jegyeit; megbeszéltük mivel és hogyan táplálkozik; megszámoltuk a testrészeit; megtapogatták a szőrét a teste különböző pontjain. Közben rengetek kérdést tettek fel a gyerekek, borzasztó érdeklődőek és aktívak voltak. Elindult egy olyan interakció a gyerekek és közöttem, ami áfordult egy tapasztaláson alapuló, elmélyült ismeretátadássá. Mindez a kutya jelenlétének a hatására.” (Balla, 2023) Ahogy Sződy Judit is fogalmaz az Új köznevelés című folyóiratban „A sikerélményen kívül a kutyával való együttlét és együtt dolgozás lehetősége önmagában is motiválja a gyerekeket.” (Sződy, 2018).

1. ábra Berci látogatása az óvodában

(Forrás: saját kép)

Egy másik személyes élmény egy olyan kisfiúval, aki bár még csak kiscsoportos, de nem beszél, nem –vagy csak ritkán- veszi fel a szemkontaktust; tevékenységekbe nehezen bevonható, nehezen motiválható, nem érdeklődő, fejlesztő pedagógussal szemben is motiválatlan; mégis ő volt az egyik legaktívabb résztvevője a tevékenységnek. Lelkesedése a fotón is látható, és végre felszabadultnak és érdeklődőnek láhattam. A beszélgetőkör végén a gyerekek örömeire Berci bemutathatta néhány trükkjét, amit az elmúlt időszakban tanult. Érdekes tapasztalás volt számomra az is, hogy a saját kutyám, rajtam kívül, más idegen gyerekek is szót fogadott és megcsinálta azt, amit a kislány kér tőle. Nagyon büszke voltam

Bercire, és ez pedig engem motivált arra, hogy újabb alkalmat keresve bevigyem a kutyát az óvodába.

Az óvodában nem csak a saját csoportomba vittem be Bercit, hanem a többi csoport gyermekeit is meglátogattuk. Érdekes tapasztalás volt számomra, ahogy a súlyosan hallássérült kisgyermek-aki akkor volt beszoktatós- és a pedagógusok szerint semmilyen módon nem kommunikált senkivel, nem lehetett bevonni semmilyen tevékenységbe; mégis érdeklődést mutatott a kutya iránt. Felkeltette az érdeklődését és meg is simogatta. A csoportban dolgozó pedagógusokat is meglepte az eset, mert bármilyen eszközzel, kezdeményezéssel próbálkoztak; a kisfiú elutasító volt. Terveim között szerepelt, hogy rendszeresen bejárok a kisfiúhoz Bercivel, hogy megfigyelhessük a gyermek viselkedését az kutyával kapcsolatban, de sajnos időközben elköltöztek, és így ez a megfigyelés elmaradt. Ezeket a látogatásokat természetesen megelőzte egy egyeztető beszélgetés a vezetővel, ahol Berci egészségügyi kiskönyvét is bemutattam. A vezetőnk teljes mértig innovatív, nyitott, és támogató hozzáállása sokat segít a gyakorlati munka sikerességében. Természetesen Berci még csak látogatni jár be az óvodába, de azt gondolom, hogy a fokozatosság elvén, a későbbiekben könnyebben és nagyobb bizalommal kezdhethük meg a közös munkát.

2. ábra Berci az Állatok Világnapján az óvodában I.

(Forrás: saját kép)

3. ábra Berci az Állatok Világnapján az óvodában II.

(Forrás: saját kép)

Azt gondolom, hogy ebben a két évben szerzett tudás, egy nagyon jó alap ahhoz, hogy a későbbiekben az állatasszisztált fejlesztő tevékenységet hatékonyan sikerüljön beépíteni a munkámba. A tudásgyarapításom még ezzel nem ért véget, szeretnék megragadni minden további fejlődési lehetőséget; továbbképzést; hospitálást és gyakorlati tapasztalatszerzést. Ha lehet ezt mondai, egy új életforma kapujában vagyok, amihez az élethosszig tartó tanulás elengedhetetlen.

3 TOVÁBBI TANULÁSI ÉS FEJLŐDÉSI CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA

3.1 A kutyával asszisztált terápia alkalmazási lehetőségei az óvodában

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.” (ONAP, 2012)

Ennek a kormányrendeletnek a szellemében a kutyával asszisztált terápia teljes mértékig beilleszthető az óvodai nevelésbe. A Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde szemléletmódjához is illeszkedik ez a fajta fejlesztési lehetőség. Hiszen a gyerekeknek már az otthoni környezetében is jelen vannak az állatok, és ezeket az otthon szerzett ismereteket, tapasztalatokat hozzák tovább az óvodába. Illetve fordítva is így van; az óvodában tanult feladatokból, jártasságokból otthon is profitálhatnak. Óvodai tevékenységek közül szinte bárhol jelen van az állatok témakör; de bármilyen más tematikához is be lehet illeszteni. Akár egy közlekedés témában, vagy a tél örömei héten, esetleg a testrészek vagy az öltözködés tanulásánál. Minden tevékenységformához illeszkedik, például: a mozgásos tevékenységekhez; a matematikai tartalmak feldolgozásához; meséléshez, mondókázáshoz; énekléshez, dalosjátékhoz, ritmusgyakorlatokhoz; ábrázoló tevékenységhez; környezeti tartalmak ismeretátadásához; sőt még a relaxáló, pihentető tevékenységekhez is. Mivel a kutya nagyon jól beilleszthető intézményi keretek között az óvodai nevelésbe, így nincs helyhez kötve, mint más terápiás állatok. Akár a csoportszobában, akár a tornateremben, vagy a fejlesztő szobában is lehet vele dolgozni. Bizonyos feltételek megléte mellett

szabadtéren is lehetséges a feladatvégzés; de ezeket a feltételeket a felvezetőnek kell biztosítani a tervező munka előtt. Egy érdekes kutatás is alátámasztja, hogy a kutyával asszisztált pedagógiának jótékony hatása van a gyerekek fejlődésére nézve. A kutatás egyik kérdésében azt vizsgálták, hogy 8 óvodai csoportban, melyből 4 csoportban AAP-t alkalmaztak (94fő), a másik 4 csoport pedig kontrollcsoport (86 fő) volt; volt-e valamilyen pozitív irányú változás az AAP hatására? A válaszadó szülők több lehetőség közül is választhattak: „A fejlesztés hatására 75% vette észre gyermekén, hogy nyitottabbá vált az emberek felé és könnyebben barátkozik. 40% számolt be arról, hogy gyermeke hangulata javult, 25% nyilatkozott arról, hogy gyermeke türelmesebb és segítőkészebb lett a fejlesztés hatására. „ (Molnár, 2019) Pedagógiai munkánk egészében érvényesítjük azt a szemléletet, hogy a gyermekeket úgy ismertessük meg az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükkel, hogy kíváncsiságukra építve, egyéni fejlődési ütemüket szem előtt tartva rácsodálkoztassuk őket mindenre. Már az írásbeli tervezőmunkánál ezt vesszük alapul és ezt érvényesítjük azok megvalósításakor is, kiemelt figyelemmel a különleges bánásmódot igénylő gyerekeknél. Amely a 2. számú mellékletben tekinthető meg. Továbbá eszköz használat szempontjából is számos lehetőség van az állatasszisztált tevékenységek színesítésére az óvodában. Mozgásos tevékenységnél például különböző labdák, padok és zsámolyok, karikák, kendők és színes anyagok felhasználásával lehet variálni a foglalkozást. A passzív tevékenységeknél is sokféle lehetőség van a változatos feladatokra. A csoportszobákban különféle játékok adnak lehetőséget erre: csipeszek; színes építőelemek, kockák; csengettyűk és hangszerek.

3.2 Elméleti ismeretek és gyakorlati tapasztalatok

Az óvodába járok gyerekek, és rajtuk keresztül szüleik szemléletformálása felelős állattartóvá, a mi feladatunk. Ehhez a felelősségteljes feladathoz nem elég az elméleti ismeretek átadása, kell, hogy közvetlen tapasztalatot szerezzenek, és átélhessék azokat az élményeket, ami alapján kialakul bennük a belső igény az állatok iránti tiszteletre, megbecsülésre; a róluk való gondoskodásra. Erre adnak lehetőséget az óvoda programjai, amelyekbe teljes mértékig beilleszthető az állatasszisztált tevékenység; és amik közösségi szintereken vagy intézményen belül valósítunk meg. Itt nem csak a gyerekek, hanem szüleik, hozzátartozóik is személyesen találkozhatnak a speciálisan képzett kutyával. Intézményi szinten, a mindennapi feladatink közé is beilleszthető a kutyával asszisztált foglalkozás bármely típusa. Hiszen fejlesztési lehetőségei szerteágazóak, és a gyermekek természetes

kíváncsiságára alapuló tanítás, tanulási folyamatok biztosítása a célja. Ilyen fejlesztési lehetőségek például a kognitív képességek változatos, kreatív fejlesztése, különös tekintettel a HH és HHH gyermekek esetében; az egyéni fejlettségi mutatók alapján történő tanítás, tanulás; a felzárkóztatás, tehetséggondozás; higiénés feltételek elsajátítása; megfelelő mentálhigiénés állapot kialakítása; különleges gondoskodást igénylő gyerekekkel való foglalkozás, egyéni differenciálás, stb. Mindebben kiemelt szerepet kap a szociális képességek és kompetenciák fejlesztése; a társadalmi beilleszkedés segítése (például HH, HHH gyermekek); és a felelősségtudatos életszemlélet kialakítása.

Gyakorlati tapasztalataim alapján a gyermekek rendkívül rugalmasak, befogadóak és innovatívak az új dolgokra. Ebből adódóan Bercivel tett látogatásunk során megfigyelhető volt a gyerekek érdeklődő és kezdeményező reakciója a kutyával és velem szemben. Erre a nyitott, érdeklődő hozzáállásra alapoznám azt a lehetőséget, hogy a kutya, mint motiváció lenne a fejlesztő foglalkozások segítő társa, és általa fenn tudnám tartani a gyermekek érdeklődését, figyelmét egy-egy feladatnál. Nagymértékben segíteni tudja a munkát, ha a gyermekek számára biztosítjuk a tapasztalatszerzést, és nem csak elméleti síkon ismertetjük azt. Tehát lehetőséget adunk számukra a kutyával való interakciókat, testi kontaktust, fizikai érintést.

3.3 További szakmai tervek

Szakmai terveim között szerepel elsősorban elméleti ismereteim bővítése. A következő nevelési évben Minősítő eljárás keretein belül, Pedagógus II. minősítés szerzése, amire már ebben a nevelési évben megtörtént a jelentkezés. Elképzeléseim alapján, kitűzött célom egy Gyógypedagógiai szakvizsga, amely hatékonyan segítené az állatasszisztált foglalkozások tervezését és a gyakorlati munkámat egyaránt. Továbbá nagyon fontosnak tartom a saját képzésem mellett a kutyám továbbképzését is. A jelenlegi tudása mellett szeretnék majd egy alapfokú kísérőkutya (BH) vizsgát tenni vele. Szeretnék Bercivel egy temperamentum vizsgát is megcsinálni, hogy az elméleti tudásom gyarapítása után gyakorlatban is kipróbálhassam magunkat.

Motivációm ehhez, sajnos a családban történt súlyos eset, ahol egy 3 éves kisfiút leukémiával diagnosztizáltak és jelenleg is küzd az életéért. Szívszorító, amin keresztül megy, és ahogy a család minden apró segítségbe kapaszkodik, hogy így segítsen átlendülni a kisfiúnak ezen a nehéz időszakon. Bohóc doktoroktól elkezdve terápiás kutyáig minden lehetőséget megragadnak, hogy csak egy kis időre is eltereljék a gyermek gondolatait a

betegségről, és ezzel enyhítsék saját fájdalmukat is. Borzasztó önzetlen magatartás ez azoktól az emberektől és állatoktól, akik ebben segítenek.

2. ábra B.-A.-Z. Vármegyei Központi Kórház

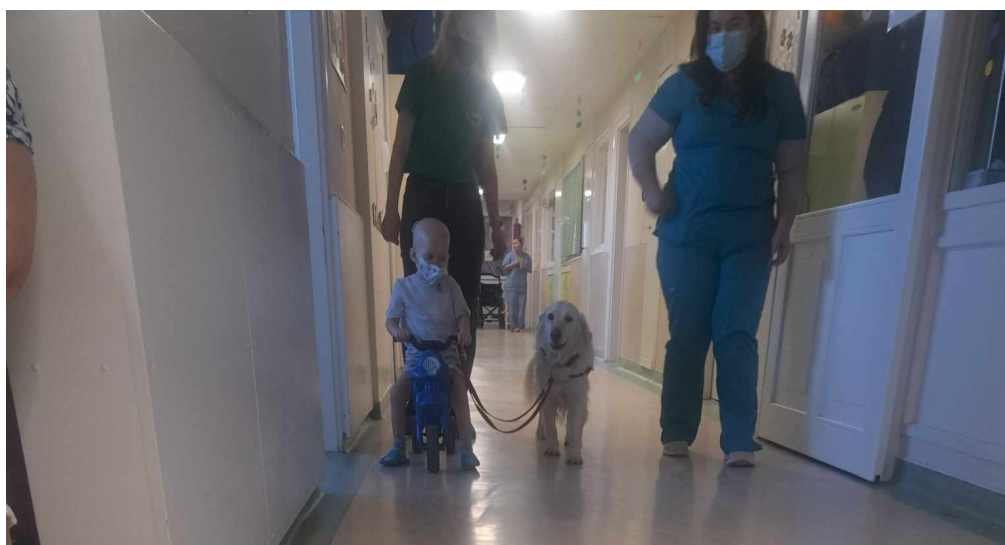
(Forrás: saját kép)

4 Összegzés

A képzésre jelentkezés előtt még nem voltam teljesen tisztában azzal, hogy miként fogom tudni beépíteni az itt tanultakat a munkámba. Ahogy egyre több szakmai tárgyat tanultunk, állatgondozási alapismeretek; állatasszisztált pedagógia módszertan, programtervezés, feladatkészítés; állatasszisztált munka szinterei, stb. kezdett bennem körvonalazódni, hogy mely területen és hogyan tudnám alkalmazni az állatasszisztált terápiát a mindennapi munkámban. A legelső komoly döntést is itt hoztam meg, és kaptam hozzá segítséget Iváncsik Tanárnő személyében. Ekkor határoztam el magamban, hogy valóban kutyát szeretnék magam mellé segítő társnak. A többi társállat is felkeltette az érdeklődésemet, de hozzám érzelmileg mégis ő áll a legközelebb. Többek között azért, mert hasonló viselkedéssel bír, mint az ember; temperamentuma és személyisége közel áll az óvodás korú gyermekekhez. Amit egyébként a híres etológus, dr. Csányi Vilmos is megfogalmazott egyik interjújában, miszerint: „Úgy fogalmaznék, hogy a kutyák mindent

tudnak, amit egy nem beszélő, de értelmes hároméves gyerek tud. Akár meglepően komplex dolgok megértésére is képesek.” (Balázs, Ruzsovics, d.n.) Éppen ezért másokhoz való kötődése és érzelmi intelligenciája ideális a kutyával asszisztált foglalkozásokhoz és az állatasszisztált terápiához.

Sajnos az élet úgy hozta, hogy a távolabbi családomban éppen ebben az időszakban történt egy olyan eset, ahol terápiás kutya segítségét kellett alkalmazni. Ez az eset is közrejátszott és jelenleg is közre játszik abban, hogy hasonló módon segítséget tudjak nyújtani rászoruló betegeknek, gyerekeknek; illetve óvodai szintén is foglalkozásokkal tudjam színesíteni a munkámat. A képzésen szerzett elméleti tudásom egy nagyon jó alapot képez a későbbi szakmai tudásgyarapításhoz. Gyakorlati tapasztalatszerzés céljából, saját kutyámmal, vezetői engedéllyel, néhány alkalommal már látogatást tettünk jelenlegi munkahelyemen, ahol eddig pozitív visszacsatolással tértem haza. Mind a kutya, mind a gyerekek, kollégák részéről. Ehhez a munkához elengedhetetlen az elfogadó, együttműködő, állatbarát vezetői-és nevelőtestületi légkör, ami szerencsére a Nagybajomi Mesevár Óvodában jelen van.

3. ábra Terápiás kutya a B.-A.-Z. Vármegyei Központi Kórházban

Forrás: saját kép

5 Felhasznált irodalom

Webes találatok:

Az 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800028.tv> Letöltés dátuma: 2024. 03.02.

27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutyák kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának a szabályai

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900027.smm> Letöltés dátuma: 2024. 03.02

137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/212. (VII. 17.) Korm. rendelet módosításáról. 1. melléklet a 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendeletéhez

Forrás: https://jogkodex.hu/jsz/2018_137_korm_rendelet_2266170 Letöltés dátuma: 2024. 04.15.

A segítő kutyákkal szemben támasztott állategészségügyi követelmények

Forrás: <https://matesze.hu/documents/document/segitokutyakkal-szemben-tamasztott-allategeszsegugyi-kovetelmenyek-document-202101261956.pdf> Letöltés dátuma: 2024. 03.02.

Babos Edit: Állatasszisztált terápia. Alkalmazott pszichológia, 2013, (3): 59-81.

http://ap.elte.hu/wp-content/uploads/2015/07/APA_2013_3_BABOS.pdf

Balázs Barbara, Ruzsovics Dorina: Divany.hu - interjú Csányi Vilmosal: A kutya még nem ember, de már nem is állat (d.n.)

<https://divany.hu/vilagom/dr-csanyi-vilmos-interju/> Letöltés dátuma: 2024. 04.18.

Kertész Melinda, Bulawayo Baobab Kennel – Volhard kölyökteszt, 2006.

Forrás: https://www.szanhuzoklub.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=703:volhard-koelyoekteszt&catid=129:erdekesssegek&Itemid=77 Letöltés dátuma: 2024.04.13.

Köböl Erika, Hevesi Tímea Mária, Topál József: Állatasszisztált foglalkozások (2013.)
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Allatasszisztalt_foglalkozasV2/63_munkafornmk.html Letöltés dátuma: 2024. 04. 06

Köböl Erika, Hevesi Tímea Mária, Topál József: Állatasszisztált foglalkozások (2013.)

Forrás:

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Allatasszisztalt_foglalkozasV2/832_a_feladatok_csoportostsa_a_kutya_feladata_aktivitsa_s_egyttmkdse_szempontjbl.html

Letöltés dátuma: 2024.04.13.

Molnár Edina: Kutyával asszisztált óvodai foglalkozások – Dog-assisted kindergarten activities (2019.) 32.o/6., 7.

https://gradus.kefo.hu/archive/2019-3/2019_3_ART_005_Molnar.pdf Letöltés dátuma: 2024. 04. 18.

Rácz József: Betegség-egészség és a zöldkörnyezet (56-110), Addiktológia, 2011. X. évfolyam 1. szám

<https://d1wqtxs1xzle7.cloudfront.net/11805472/>

Zoldkornyezet_Addiktologia_2011-libre.pdf?1390860553=&response-content-disposition=inline%3B+filename

%3DBETEGSEG_EGESZSEG_ES_A_ZOLDKORNYEZET.pdf&Expires=1713563149&Signature=cUFjMdomWDNgM9XkucWgUAS2iXLw24QZKqtyljzD1V0VJgN~HwqLJ6gkrjFikdo7iOv~htz4d~~fyDfDp~Eev6Gz7DR6Ja~ABum-0vRGi4a5kfwIHIE-

d73txl4Srxv4rwdvN7mISXPPYENExO84ULmd3dIM5BvAJMOrmKzw2xp5ug9OYb8mdBPY3mxV--y~eLfxrMbjYZLk-

zwGoOdHluBSjJJqfhjV1iPQeP4Nn8WWU7W6-

njb2U88Hgwr9muzjG3wWAt8X5DUYxJiJxMBKbtLwu~SNIfZTZMX9SEoUJfyvZEHqQL2jrh5Gj4sLxBsGixjK89hlnxHVweQm7mUg__&Key-Pair-

Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA Letöltés dátuma: 2024. 04. 19.

Pálinkás-Purgel Zsuzsa: Új köznevelés folyóirat- Alfa generáció- a „digitális bábik” kora, 2019. 75. évf. 1-2

<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/alfa-generacio-a-digitalis-bebik-kora>

Letöltés dátuma: 2023.10. 10.

Sződy Judit: Új köznevelés folyóirat- Kutyák a tanteremben, Állatasszisztált oktatás, 2018. 74. évf. 3-4

<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelés/kutyak-a-tanteremben> Letöltés dátuma: 2024. 04. 19.

Nyomtatott szakirodalom:

Balla Eszter: Nagyajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde, Pillangó csoport csoportnapló, megvalósulás, 2023.

Miklósi Ádám: A kutya viselkedése, evolúciója és kogníciója, 2012

Törő Krisztina: Nagyajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Program, 2015.

7 Ábrajegyzék

1. ábra: Saját fotó – Berci látogatása az óvodában- Állatok Világnapja alkalmából
(Forrás: saját készítés)
2. ábra: Berci az Állatok Világnapján az óvodában I. (Forrás: saját kép)
3. ábra: Berci az Állatok Világnapján az óvodában II. (Forrás: saját kép)
4. ábra: B.-A.-Z. Vármegyei Központi Kórház (Forrás: saját fotó)
5. ábra: Terápiás kutya a B.-A.-Z. Vármegyei Központi Kórházban (Forrás: saját fotó)

8 Mellékletek

1.számú melléklet:

Volhard teszt

TÁRSAS LÉT IGÉNYE

Helyezzük a kölyköt a teszt környezetbe 1,2 méter távolságra a tesztelő személytől. A tesztelő letérdel, hátrahajol és magához csalogatja a kölyköt gyengéd tapsolással.

Méri a kölyök szociális bizalmát az emberek irányába, és önbizalmát. Falka ösztön.

- Azonnal jön, farok fel, ugrál, kézbe harap. **1**
- Azonnal jön, farok fel, mancsol, nyalogatja a kezét. **2**
- Azonnal jön, farok fel. **3**
- Azonnal jön, farkát nem emeli fel. **4**
- Habozva jön, farkát nem emeli fel **5**
- Egyáltalán nem jön. **6**

KÖVETÉS

A tesztelő személy feláll, lassan elsétál a kutyától és bátorítja a kölyköt, hogy kövesse őt. Figyeli, hogy a kutya látja, ahogy távolodik. Csábítja a kölyköt a követésre beszéddel, és igyekszik felkelteni a figyelmét.

Hajlandóság az ember követésére.

Falka ösztön.

- Követi azonnal, farok fel, láb alá megy, harapdál. **1**
- Követi azonnal, farok fel, láb alá megy. **2**
- Követi azonnal, farok fel. **3**
- Követi azonnal, farkát nem emeli fel. **4**
- Habozva követi, farkát nem emeli fel. **5**
- Nem követi vagy elmegy más irányba. **6**

ÖNURALOM

A tesztelő leguggol és gyengéden a hátára görgeti a kölyköt, és így tartja enyhén lenyomva egy kézzel 30 másodpercig. *Méri a dominanciát vagy hajlamot az engedelmisségre és mutatója annak, hogy a kölykök mennyire kezelhető bonyolult helyzetekben.*

Harcol vagy megfutamodik ösztön.

- Erőszakosan küzd, hadonászik, harap. **1**
- Erőszakosan küzd, hadonászik. **2**
- Megnyugszik, küzd, majd megnyugszik a szemkontaktusra. **3**
- Küzd majd megnyugszik. **4**
- Nem küzd, nincs szemkontaktus. **5**
- Nem küzd, erőlködik, hogy elkerülje a szemkontaktust. **6**

DOMINANCIA

A kölyök ül vagy áll a guggoló tesztelő bal oldalán, aki finoman végigsimogatja a kölyköt a fejétől a hátáig. Addig folytatja a simogatást, amíg a kölyök reakciója egyértelműen meghatározható.

Fokmérője az emberi dominancia elfogadásának.

Falka ösztön.

- Ugrik, mancsol, harap, morog. **1**
- Ugrik, mancsol. **2**
- Odasimul a tesztelőhöz és megpróbálja arcon nyalni. **3**
- Fészkelődik, nyalogatja a kezét. **4**
- Elfordul, nyalogatja a kezét. **5**
- Elmegy és ott is marad. **6**

DOMINANCIA MAGASBA EMELVE

A tesztelő ujjait összefonva két kézzel alulról finoman felemeli a kölyköt a földtől 60 centiméterre, és 30 másodpercig így tartja.

A dominancia elfogadása olyan helyzetben, amikor a kölyök nincs irányítási pozícióban.

Harcol vagy megfutamodik ösztön.

- Vadul küzd, próbál harapni. **1**
- Vadul küzd. **2**
- Küzd, abbahagyja, küzd, abbahagyja. **3**
- Nem küzd, nyugodt. **4**
- Nem küzd, a teste petyhüdt. **5**
- Nem küzd, teljesen ledermed. **6**

TÁRGYAK VISSZAHOZÁSA

A tesztelő személy a kölyök mellé hajol és megpróbálja felkelteni a figyelmét egy összegyűrt papírdarabbal. Amikor a kölyök érdeklődést mutat, a tesztelő eldobja a papírt nem messzebb mint 1,2 méter távolságra a kölyök előtt, s bátorítja, hogy azt visszahozza.

Fokmérője a hajlandóságnak, hogy a kölyök hajlandó cselekedni nekünk. Együtt a TÁRSAS LÉT IGÉNYE és a KÖVETÉS pontok eredményével kulcs fontosságú mutatója annak, hogy a kutya könnyedén vagy nehezen kiképezhető. Zsákmányszerző ösztön.

- Üldözi a tárgyat, felveszi és elrohan vele. **1**
- Üldözi a tárgyat, majd otthagyja és nem tér vissza. **2**
- Üldözi a tárgyat, felveszi és visszamegy vele a tesztelőhöz. **3**
- Üldözi a tárgyat, felveszi és visszamegy nélküle a tesztelőhöz. **4**
- Elkezdi üldözni a tárgyat, majd elveszíti az érdeklődését. **5**
- Nem üldözi a tárgyat. **6**

ÉRINTÉS ÉRZÉKENYSÉG

A tesztelő egy szövetszalagot helyez a kölyök egyik mellső mancsára, és finoman összeszorítja a mutató és a hüvelykujjával. A tesztelő fokozatosan növeli nyomást miközben 10-ig számol, és abbahagyja amikor a kölyök eltolja vagy az kölyköt zavarja.

** Ne használjuk a körmünket a fenti tesztfeladatnál. Mutató és a hüvelykujjunkkal enyhe nyomást alkalmazunk amit lassan növelünk, amíg reakciót nem váltunk ki.*

Fokmérője az érintés érzékenységnek és kulcs mutatója, hogy milyen kiképzési eszközökre lesz szükségünk.

- 8-10 amire reagál. **1**
- 6-7 amire reagál. **2**
- 5-6 amire reagál. **3**
- 2-4 amire reagál. **4**
- 2-3 amire reagál. **5**

HALLÁS ÉRZÉKENYSÉG

A kölyköt a teszt környezet közepére helyezzük, a tesztter a sarokban

helyezkedik el, éles hangot kelt ahogy fém kanállal ütögeti egy fém serpenyő alját. *Méri az érzékenységet a hangokra. (Alap teszt amivel szűrhető a süketség.) Zsákmányszerző ösztön.*

- Figyel, azonosítja a hang forrását, ugatva elindul irányába. **1**
- Figyel, azonosítja a hang forrását, ugat. **2**
- Figyel, azonosítja a hang forrását, érdeklődést mutat és elindul a hang irányába. **3**
- Figyel, azonosítja a hang forrását. **4**
- Megadja magát, hátralép, elbújik. **5**
- Figyelmen kívül hagyja a hangot, nem mutat érdeklődést. **6**

LÁTÁS ÉRZÉKENYSÉG

A kölyköt a teszt terület közepére helyezzük. A tesztter egy zsinórral átkötözött törölközőt rángat a földön a kölyök előtt 60 centiméter távolságra.

Méri a kölykök reakcióját a mozgó objektumokra, mint kerékpárosok, vagy gyerekek, mókusok kergetése. Zsákmányszerző ösztön.

- Nézi, megtámadja és harapja. **1**
- Nézi, ugatja, farkát felemeli. **2**
- Érdeklődően nézi, megkísérli megvizsgálni. **3**
- Nézi, ugatja, farkát behúzza. **4**
- Elfut, elbújik. **5**

STABILITÁS

Egy esernyőt kinyitunk a kölyök előtt, és óvatosan a földre helyezzük.

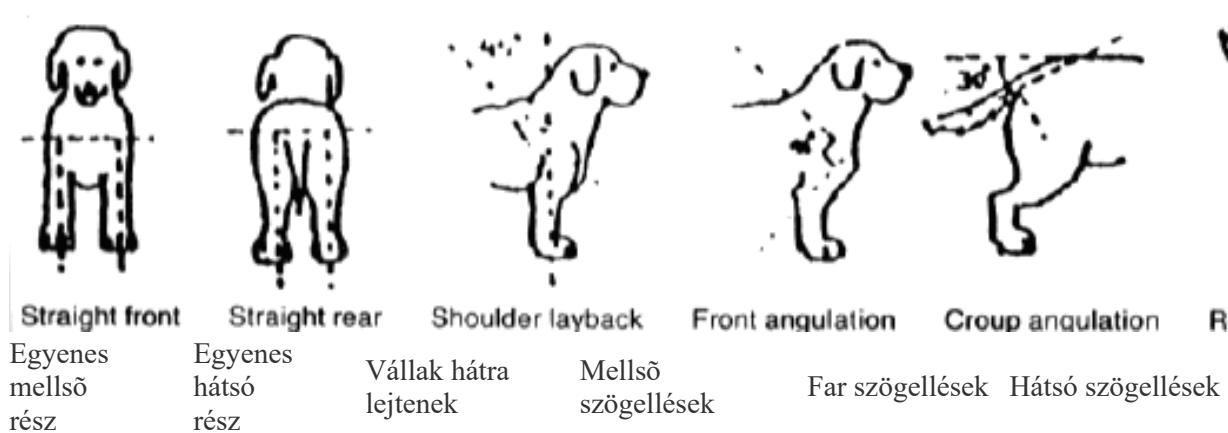
Méri, hogy a kölyök mennyire hajlamos megijedni az idegen tárgytól. Harcol vagy megfutamodik ösztön.

- Nézi és odarohan az ernyőhöz, rágcsálja vagy harapdálja. **1**
- Nézi és odamegy az ernyőhöz, óvatosan szagolgatja. **2**
- Nézi és odamegy megvizsgálni. **3**
- Ül és nézi, de nem mozdul az ernyő irányába. **4**
- Elfut az esernyőtől. **5**
- Nem mutat érdeklődést. **6**

FELÉPÍTÉS

A kölyköt finoman, természetes álló helyzetbe állítjuk és kiértékeljük felépítését az alábbi kategóriákban:

(ld. diagramm alul)

Egészséges felépítés mértékét mutatja. A jó felépítés elengedhetetlen.

- A kölyök felépítése korrekt. **JÓ**
- A kölyök felépítése kissé eltér a korrekttől. **MEGFELELŐ**

- A kölykök felépítése nagy mértékben eltér a korrekttól. **GYENGE**

A PONTOK KIÉRTÉKELÉSE

1-es eredmény: A teszt viselkedésre vonatkozó részeiben következetesen 1-es eredmény azt mutatja, hogy a kölyök rendkívül domináns, agresszív aki könnyen provokálható harapásra. Domináns jellege készteti az emberi vezetés elutasítására ezért csak nagyon tapasztalt kiképző kezébe való. Ez a kölyök a többségnek nem jó választás, de a legjobb típus munkakutyának őrző-védő vagy rendőrakutyaként.

2-es eredmény: Domináns és magabiztos kölyök. Provokálható a harapásra, de mégis készségesen elfogadja az emberi vezetéset amelynek határozottnak, következetesnek és érthetőnek kell lennie. Nem alkalmas a bizonytalan, határozatlan embereknek. Jó kezekben, adott a lehetőség, hogy kiváló munkakutya vagy kiállítási kutya váljon belőle és igazi családtag, ajánlott azoknak akik tudják, hogy mit miért tesznek.

3-as eredmény: Ez a kölyök nyitott, és barátságos és jól alkalmazkodik a szituációkhoz melyekben általános kiképzési feladatokat és gyakorlatokat kell teljesítenie. Rugalmas természeteáltal könnyen alkalmazkodik a környezetváltozáshoz és kifogástalanul kezelhetővé teszi. Ez a típus túl 'sok' egy olyan családnak ahol kisgyerekek vannak, és olyan idős házaspárnak akik nem szeretnek kimozdulni otthonról.

4-es eredmény: A 4-es eredménnyel rendelkező kölyök könnyedén irányítható, alkalmazkodó típus, akinek engedelmes természete következtében folyamatosan figyelni gazdáját irányításért. Ezt a kölyköt könnyű tanítani, megbízható a gyerekekkel szemben, a magabiztosság hiánya által kitűnően alkalmas családi kutyának. Kevésbé extrovertált mint a 3-as típus, modora szelíd és szeretetteljes.

5-ös eredmény: Ez a kölyök rendkívüli módon alázatos és híján van a magabiztosságnak. Szoros kötelék fűzi gazdájához és folyamatosan igényli annak társaságát, és biztatását. Ha nem megfelelően kezelik, akkor ez a kölyök később félős, bátortalan lesz. Ezért, szervezett, rendezett életet élő gazdára van szüksége aki türelmes és nem túlzottan követelőző/igényes mint pl: egy idősebb pár.

6-os eredmény: A 6-os eredményt elért kölyök önálló, és nem érdeklődik az emberek iránt. Olyan kutyává érik idővel, aki nem mutatja ki szeretetét, s csekély mértékben van szüksége az emberi társaságra. A 6-os csoportba tartozó kutyák között ritkán találunk jól szocializált kutyát. Azonban jó pár olyan fajta melyeket speciális feladatokra tenyésztettek ki (mint a basenji, agarak, és néhány északi fajta) mutatja az önállóság ezen fokát. Ezek a kutyák hogy megmutathassák képességüket, olyan feladatokat igényelnek melyek célja különleges, egyedülálló és nem igényel szoros kapcsolatot a gazdával.

2.számú melléklet:

Tevékenység tervezet

A tevékenység tárgya: Külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység helye: Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde, Pillangó csoport

A tevékenység ideje: 2023. 05. 05.

Korcsport: vegyes csoport-egy mutista gyermekkel

Tevékenységet kezdeményező neve: Balla Eszter

A tevékenység témája: Közlekedjünk biztonságosan! Közlekedés a szárazföldön: járművek. Balesetmentes gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai. Hogyan közlekedjünk kutyával?

A tevékenység előzményei: Reggeli érkezés az óvodába. Ki mivel jön oviba? Óvodai séta alkalmával a közlekedési táblák megtekintése.

A tevékenység feladatai:

Didaktikai feladatok:

- **Feladat – tapasztalatszerzés:**

-A gyerekek ismereteinek a felelevenítése a szárazföldi közlekedéssel kapcsolatban, kihangsúlyozva a gyalogos közlekedésre vonatkozó szabályokat.

-Beszélgetés a különböző közlekedési eszközökről. Melyek azok, amikkel kutyát is tudunk szállítani?

- A kutya bevonásával szituációs játékok játéka, mellyel felelevenítjük a már meglévő ismereteiket a viselkedési szabályokról, illetve az új szabályok elsajátítása.

-Tömegközlekedési eszközön való utazás szabályai és menete. Kihangsúlyozva a kutyával való tömegközlekedés szabályait. A kutyára vonatkozó szabályok ismertetése! Szájkosár, póráz használata.

-Közvetlen tapasztalatcsere a gyerekek előzetes buszos, vonatos élményei által. Utaztál –e már olyan közlekedési eszközön, ahol volt kutya/cica/ egyéb állat?

- Séta alkalmával a közlekedési táblák megfigyelése

- Ismerkedjenek a KRESZ alapvető szabályaival szituációs feladatokba ültetve.

- **Ismeretszerzés:**

-Beszélgetés a gyerekekkel a szárazföldi közlekedési eszközökről. Kiemelve azokat a közlekedési eszközöket, amikkel állatokat (kutyát) is lehet szállítani. Az erre vonatkozó szabályok ismertetése a gyerekekkel. Pl. kutya kennel, öv, szájkosár, stb.

-Ismeretek nyújtása a gyalogos közlekedésről, a közlekedési szabályokról és a közlekedési táblákról.

-A szárazföldi közlekedési ismereteik rendszerezése, udvariassági szokások betartatásával szituációs játékok játéka kutyával. Kézzel készített közlekedési lámpa használata és a hozzá tartozó szabályok betartatása.

- Ismeretek bővítése a biztonságos közlekedés jegyében. Nem csak magukra kell figyelni, hanem a többiekre is, akik közlekednek!

- A séta során megfigyelt és a csoportszobában lévő járművek gyűjtőfogalom alá rendelése

.- Ismeretek nyújtása a felnőttek jogosítványának megszerzésének a feltételeiről és menetéről

- Udvariassági szokások kialakítása és fejlesztése a szituációs játékokban
- Emlékezet fejlesztése: élmények és ismeretek felidézésekor
- Logikus gondolkodás fejlesztése
- Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Képességfejlesztés:

Kognitív képességek fejlesztése

I. szint

- feladattudat erősítése
- aktiváció és motiváció
- megfigyelőképesség
- gondolkodás
- vizuális érzékelés- észlelés
- összehasonlítás

II. szint

- feladattudat erősítése
- koncentrált figyelem terjedelme

- koncentrált figyelem tartóssága

Kommunikációs képességek fejlesztése

I. szint

- az összefüggő folyamatos beszéd megjelenítése, erősítése
- egyéni és csoportos beszélgetések, az élmények felelevenítésével (Amikor vonattal kirándultunk...)
- beszéd bátorság fokozása
- szókincs bővítés: szájkosár, póráz, vonat, mozdony, vasút, egyszemélyes, stb.
- gyűjtőfogalom alá rendelés
- beszéd fegyelem alakítása
- verbális kommunikáció szabályainak használata (hallgasd meg a másikat, ne vágj a szavába...)

II. szint

- szókincs bővítés: kutya hám, kennel, lassú iramú, gyors iramú, tömegközlekedési eszköz
- kommunikációs képességek fejlesztése
- állítások megfogalmazása
- helyes artikuláció fejlesztése
- helyes beszéd légzés alakítása légző gyakorlatok segítségével
- fogalomértés fejlesztése
- metakommunikáció alkalmazása beszéd helyzetekben

Szociális képességek fejlesztése

I. szint

- erkölcsi tulajdonságok erősítése
- közösségi érzés erősítése, közösségformálás
- fegyelem alakítása

II. szint

- kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel
- alkalmazkodó képesség fejlesztése

- akarati tulajdonságok erősítése
- érzelmi intelligencia erősítése
- udvariassági szokásokhoz való viszony erősítése

Orientációs képességek fejlesztése

I. szint

- téri tájékozódás
- térészlelés alakítása, helyem valamihez viszonyítva a csoportszobában
- lateralitás alakítása, erősítése

II. szint

- téri irányok gyakorlása, térpercepció fejlesztés
- viszonyszók gyakorlása, értelmezése
- testséma fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Érzelmi nevelés a közös játék élményével
- Közösségi nevelés: türelem, tolerancia, empátia
- Anyanyelvi nevelés: beszédfigyelem, szókincs bővítés
- Szabálytudat fejlesztése a szabályok betartásával
- Udvariassági szokások betartatása
- Esztétikai nevelés: esztétikus játékeszközök és kiegészítők készítése

A tevékenység módszerei: Tapasztalatszerzés, magyarázat, cselekedtetés, ellenőrzés, értékelés

A tevékenység eszközei: A/4 laminált közlekedési táblák, közlekedési lámpa nagy papírhengerből, zsírpapírból és kerékpár lámpából (piros-piros hátsó lámpa és piros zsírpapír, sárga-fehér lámpa sárga zsírpapírral, zöld-fehér lámpa zöld zsírpapírral), székek a buszos játékhoz, bérlet kártya karton papírból, játékpénz, játék autó (dömpér) kormány, Berci kutya

Tárgyi koncentráció: Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalom, ábrázoló tevékenység

Idő	Az óvónő tevékenysége	A gyerekek tevékenysége	Képességfejlesztés, módszerek	Kutya aktivitása
3perc	I.) Szervezés Hely biztosítása; a tevékenység eszközeinek az előkészítése: A/4 laminált közlekedési táblák, közlekedési lámpa nagy papírhengerből, székek a buszos játékhoz, bérlet kártya karton papírból, játékpénz, játék autó (dömper) kormány, kutya. A közlekedési táblák kihelyezése a csoportszobában.	Körbe ülnek a szőnyegen és mindenki megsimogatja a kutyát, amikor odamegy hozzá.	<u>Szociális képességek fejl.</u> - udvariassági szokások fejl. - érzelmi intelligencia fejl. - közösségi érzés fejl. - türelem, tolerancia fejl. <u>Kommunikációs képességek fejl.</u> - összefüggő folyamatos beszéd - beszédfigyelem - beszédbátorság fokozása - szókincs bővítés Beszélgetés során emlékezet, gondolkodás, figyelem fejl. <u>Kognitív képességek fejl.:</u> - aktiváció és	Aktív
	II.) Motiváció Köszönőkör. A kutya köszöntése simogatással. A kutya megy körbe és nem a gyerekek mennek a kutyához! - Kedves gyerekek! Eljött hozzátok Berci, hogy egy kicsit játsszon veletek. Köszöntsétek őt egy simogatással!			
5perc	III.) Tevékenység, játék	Beszélgetőkör a szőnyegen.	<u>Differenciálás:</u> Berci lefektetése a mutista gyermek mellé	Passzív
	1.) -Képzeljétek reggel olyan szépen sütött a nap, hogy úgy döntöttem gyalog jövünk oviba. Berci nagyon szeret sétálni. -Ti mivel/kivel jöttetek reggel az óvodába? Beszélgetés a különböző			

10perc	közlekedési eszközökről. 2.) -Ki az, akinek van otthon kutyája és szokta sétáltatni? -Mire kell figyelni gyalogos közlekedés során? - Ki szeretné megsétáltatni Bercit? Aki helyesen válaszol a kérdésekre, az megsétáltathatja Jokert. <i>Megjegyzés: a gyorsabb haladás érdekében a kutyán 2 pórás van, ezért egyszerre két gyerek tudja vezetni; így kevesebb a várakozási idő. Illetve a mutista gyermek is részt tud venni a játékban, anélkül, hogy meg kellene szólalnia.</i> - A csoportszobában láttok kihelyezve közlekedési táblákat. Azok figyelembevételével próbáljatok sétálni Jokerrel! - Mire kell odafigyelni? Kit kell elengedni? Hol kell megállni? Körülnézni? Mit jelent a kék háromszög alakú tábla? <i>Megjegyzés: A játékok során a gyerekek folyamatos értékelése és pozitív megerősítése.</i>	A gyerekekkel a beszélgetőkörben beszélgetünk. A helyesen válaszoló gyerekek jutalmul megsétáltathatják Bercit, a csoportszobában kihelyezett közlekedési táblák figyelembe vételével és a szabályok helyes betartásával. <u>Differenciálás:</u> A mutista gyermek tevőlegesen vesz részt a játékban.	motiváció - gondolkodás és figyelem -koncentrált figyelem tartóssága <u>Orientációs képességek fejl.:</u> - téri tájékozódás - térészlelés - téri irányok - laterialitás <u>Szociális képességek fejl.</u> - udvariassági szokások fejl. - érzelmi intelligencia fejl. - közösségi érzés fejl. - türelem, tolerancia fejl. <u>Kommunikációs képességek fejl.</u> - összefüggő folyamatos beszéd - beszédfigyelem - beszédlátorság fokozása - szókincs bővítés Beszélgetés során emlékezet, gondolkodás, figyelem fejl. Kognitív képességek fejl.:	Aktív
10-15perc	3.) Amíg Berci pihen, addig keressünk a csoportszobában olyan játékokat, amik közlekedési eszközök. Lehet szárazföldi, vízi, vagy légi	A gyerekek összegyűjtik a csoportban lévő közlekedési eszközöket.	<u>Kognitív képességek fejl.:</u> - számolási készség fejl. - logikus	Passzív

	közlekedési eszköz. Tegyük őket a szőnyeg közepére és csoportosítsuk őket különböző szempontok szerint! (hány kereke van; tömegközlekedési eszköz-e; hol közlekedik; kutyát lehet-e szállítani vele? ; kell-e hozzá jogosítvány;) Ezeket utána meg is számláljuk. <i>Megjegyzés: A játékok során a gyerekek folyamatos értékelése és pozitív megerősítése.</i>	Majd a szőnyegen csoportosítják őket megadott szempontok szerint. Ezután meg is számlálják őket. <u>Differenciálás:</u> A mutista gyermek tevőlegesen részt vesz a csoportosításban.	gondolkodás fejl. - halmazképzés - gondolkodás és figyelem -koncentrált figyelem tartóssága <u>Kommunikációs képességek fejl.</u> - összefüggő folyamatos beszéd - beszédfigyelem - beszédbátorság fokozása - szókincs bővítés Beszélgetés során emlékeztet, gondolkodás, figyelem fejl.	
10-15perc	4.) Mozgásos játék: „Kutyaiskola” Minden kutyus válasszon egy nevet magának és mindegyiknek legyen egy gazdija, aki az utasításokat kiadja. A kutyusok először bármerre mászkálhatnak négykézláb, nézelődhetnek, szimatolhatnak. De amint meghallják a nevüket (például: Buksi, hozzám!) odasietnek a gazdijukhoz és szépen leülnek annak a jobb oldalára. Addig szolongassuk a kutyusokat, amíg mindenki a gazdi mellé került. Akkor megint menjenek a kutyusok sétálni és ismételjük meg a játékot! Ezután a gazdik is és a kutyák is sétálgatnak keresztbe-kasul és a gazdi így hívja a kis kedvencét. Ha a kutyus odaért, üljön le a gazdi mellé. Most pedig a hallott vezényszavaknak megfelelően kell helyzetet	A gyermekek párokat választanak maguknak és így játsszák a játékot. Egy játék után szerep csere következik. A legszófogadóbb „kutyus” jutalmul Bercit választhatja párnak. A végén közösen kérhetnek trükköt a kutyától. <u>Differenciálás:</u> A mutista gyermek kézzel kérheti a trükköket a gyerekektől is és Bercitől is.	<u>Orientációs képességek fejl.:</u> - téri tájékozódás fejl. - térpercepció fejl. - viszonyszók gyakorlása - irányok gyakorlása - nagymozgások fejl. <u>Kommunikációs képességek fejl.</u> - beszédfigyelem - beszédbátorság fokozása - szókincs bővítés <u>Szociális képességek fejl.:</u> - figyelem fejl. - alkalmazkodo képesség, türelem, tolerancia fejl.	Aktív

5perc	változtatni: “feküdj”, “állj”, “ülj”! Ha a kutyus ügyes, a gazdik simogassák meg a hátát, a fejét, vakargassák meg a füle tövét! Ezután mindenki kedve szerint adhat feladatot a kutyusának. Például: “Bújj az asztal alá és ugass kettőt!” “Feküdj a szék mögé és lihegj!” ” Ugorj fel az ágyra és voníts!” “Sétáld körbe az asztalt és közben szimatolj!” A játék végén kérhetnek egy-egy trükköt Bercitől is! IV.) <u>Tevékenység befejezése</u> A játékok végén a gyerekek értékelése és pozitív megerősítése. A gyerekek körbeültetése a szőnyegre és elköszönés Jokertől. Ugyanolyan köszönőkör, mint a tevékenység elején. - Ahogy látom minden kiskutyának lóg a nyelve, jól elfáradtatok!Berci is elfáradt, ezért elköszön Tőletek és hazamegy pihenni.	Körbe ülnek a szőnyegen és mindenki megsimogatja a kutyát, amikor odamegy hozzá.	<u>Szociális képességek fejl.</u> - udvariassági szokások fejl. - érzelmi intelligencia fejl. - közösségi érzés fejl. - türelem, tolerancia fejl.	Aktív
-------	--	--	---	-------

3. számú melléklet

Szülői, gondviselői hozzájárulás

18 év alatti személy fotózásához, videózásához a 2023/2024 -es nevelési évben

Alulírott (törvényes képviselő)
tudomásul veszem és hozzájárulok ahhoz, hogy
..... nevű gyermekemről,
gondozottamról , óvodai rendezvényeken, kirándulásokon, foglalkozásokon fényképek,
videók készüljenek.

A nyilatkozó hozzájárul és engedélyezi az óvoda számára a fényképek, videók közösségi
portálon, médiákon való bemutatását, valamint
a nyilatkozó elismeri, hogy semmilyen jogi követeléssel nem élhet a fent említett adatok,
illetve a fotók, videók megjelenését illetően szerzői –illetve egyéb
jogok tekintetében a szervezővel, valamint a fényképet, videót készítővel szemben

Nagybajom, 2024.

.....

szülő/gondviselő aláírása

4. számú melléklet

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Balla Eszter
A Hallgató Neptun kódja: J0HLXC
A dolgozat címe: Portfólió
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Gyógypedagógiai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítotam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024. év április hó 17. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

NYILATKOZAT

Iváncsik Réka konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2024. év április hó 21. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.